

Avodah Zara Ontology

Rabbanit Leah Sarna | Drisha Institute for Jewish Education | 16 Iyyar 5785

I. Hilchot Kashrut Sourced in Avodah Zarah

1. Mishnah Avodah Zarah 5:2

It happened with Boethus ben Zpin that he carried dried figs in a ship and a cask of yen neseikh was broken and it fell upon them; and he consulted the Sages who declared them permitted. This is the general rule: whatever derives advantage [from yen neseikh by its] imparting a flavor is prohibited, but whatever does not derive advantage [from yen neseikh by its] imparting a flavor is permitted, as, for example vinegar which fell upon split beans.

משנה עבודה זרה ה'ב'

מעשה בביתוס בן זנן שהביא גרוגרות בספינה, ונשתברה חבית של יין נסך ונפל על גביהן, ושאל לחכמים והתירום. זה הכלל, כל שבהנאתו בנותן טעם, אסור. כל שאין בהנאתו בנותן טעם, מותר, כגון חמץ שנפל על גבי גריסים:

2. Mishnah Avodah Zarah 5:9

The following are prohibited and render prohibited by the smallest quantity: [a cask of] yen neseikh; an idolatrous object; skins of animals which have holes over the heart; an ox which has been sentenced to be stoned; a heifer whose neck was broken; birds brought as an offering by a leper; the hair-offering of a nazirite; the first born of a donkey; meat cooked in milk; the scapegoat; and non-consecrated animals slaughtered in the Temple court. Behold these are prohibited and render prohibited by the smallest quantity.

משנה עבודה זרה ה'ט'

אלו אסורין, ואסורין בכל שהן. יין נסך, ועבודה זרה, ועורות לבובין, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וצפרי מצרע, ושער נזיר, ופטר חמור, וקשר בלב, ושעיר המשתלח, וחלין שנשחטו בעזרה, הרי אלו אסורין ואסורין בכל שהן:

3. Mishnah Avodah Zarah 5:12

If [a Jew] purchases cooking-utensils from a non-Jew, those which are customarily used with cold liquids, he must immerse; Those which are customarily used with hot liquids, he must be dip in boiling water; Those which are customarily made white-hot in the fire, he must make white-hot in the fire. A spit and grill must be made white-hot, But a knife may be polished and is then ritually clean.

משנה עבודה זרה ה'יב'

הלוקח כלי תשמיש מן הגוי, את שדרכו להטביל, וטביל. להגעיל, יגעיל. ללבן באור, ילבן באור. השפוד והאסקלה, מלבנן באור. הסכין, שפה והיא טהורה:

II. Why Does Idolatry Exist?

4. Mishnah Avodah Zarah 4:7

They asked the elders in Rome, "If [your God] has no desire for idolatry, why does he not abolish it?" They replied, "If it was something unnecessary to the world that was worshipped, he would abolish it; but people worship the sun, moon, stars and planets; should he destroy his universe on account of fools!" They said [to the elders], "If so, he should destroy what is unnecessary for the world and leave what is necessary for the world!" They replied, "[If he did that], we should merely be strengthening the hands of the worshippers of these, because they would say, 'know that these are deities, for behold they have not been abolished!'"

משנה עבודה זרה ד'ז'

שאלו את הזקנים ברומי, אם אין רצונו בעבודה זרה, למה אינו מבטלה. אמרו להן, אלו דבר שאין צריך לעולם בו היו עובדין, הנה מבטלו. הרי הן עובדין לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות. יאבד עולמו מפני השוטים. אמרו להן, אם כן, יאבד דבר שאין צריך לעולם בו יניח דבר שצריך העולם בו. אמרו להן, אף אנו מחזיקין ידי עובדיהם של אלו, שאומרים, תדעו שהן אלוהות, שהרי הן לא בטלו:

5. משנת ארץ ישראל על משנה עבודה זרה ד'ז':א'-ב'

עפ"י כתב יד קופמן שאלו את הזקנים ברומי - כך בעדי הנוסח הטובים. בעדי נוסח מאוחרים שאלו זקנים ברומי, כאילו מי ששואל הם זקני רומי (היהודים). סדרת מסורות מספרת על ביקוריהם של זקני דור יבנה ברומא. כגון "ומעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין ברומי ונפלה מנורה בלילי יום טוב" (תוספתא ביצה פ"ב ה"ב ומקבילות). לדעתו של ספראי היו שתי מסעות לרומא, בדור יבנה, ובכל אחד מהם השתתפו זקנים שונים. המסע נועד לשם הקמת קשרים עם שלטונות האימפריה הנוכריים לאחר המשבר של מרד החורבן. ולשם

6. Avodah Zarah 54b:14-55a:6

A. GEMARA: The Sages taught: Certain philosophers [*filosofin*] asked the Jewish Sages who were in Rome: If it is not your God's will that people should engage in idol worship, for what reason does He not eliminate it? The Sages said to them: Were people worshipping only objects for which the world has no need, He would eliminate it. But they worship the sun and the moon and the stars and the constellations. Should He destroy the world because of the fools? Rather, the world follows its course, and the fools who sinned will be held to judgment in the future for their transgressions.

The *baraita* presents another matter that illustrates the same concept: Consider the case of one who stole a *se'a* of wheat and went and planted it in the ground. By right it should not grow. But the world goes along and follows its course and the fools who sinned will be held to judgment in the future for their transgressions.

The *baraita* presents another matter that illustrates the same concept: Consider the case of one who engaged in intercourse with the wife of another. By right she should not become pregnant. But the world goes along and follows its course and the fools who sinned will be held to judgment in the future for their transgressions.

B. ...A certain philosopher asked Rabban Gamliel: It is written in your Torah with regard to the prohibition against idol worship: "For the Lord your God is a devouring fire, a jealous God" (Deuteronomy 4:24). For what reason is He jealous and does He exact vengeance from the idol's worshippers, but He is not jealous of the idol itself and does not destroy it? Rabban Gamliel said to the philosopher: I will relate a parable to you. To what is this matter comparable? It may be compared to a king of flesh and blood who had one son, and that son was raising a dog. And the son gave the dog a name, naming him after his father. When the son would take an oath, he would say: I swear by the life of the dog, my father. When the king heard about this, with whom was the king angry? Is he angry with the son or is he angry with the dog? You must say that he is angry with the son. So too, God is angry with the worshippers who attribute divinity to objects of idol worship and not with the objects of idol worship themselves. The philosopher said to Rabban Gamliel: Do you call the idol a dog? But the idol truly exists, i.e., has power. Rabban Gamliel said to the philosopher: And what did you see that caused you to believe that the idols have power? The philosopher said to Rabban Gamliel: A fire once broke out in our city, and the entire city was burned down, but that temple of idol worship was not burned down.

Rabban Gamliel said to the philosopher I will relate a parable to you. To what is this matter comparable? It may be compared to a king of flesh and blood whose province sinned against him. When he wages

עבודה זרה נ"ד ב: י"ד-נ"ה א:ו'

גמ' תנו רבנן: שאלו פלוסופין את הזקנים ברומי: אם אלהיכם אין רצונו בעבודה זרה, מפני מה אינו מבטלה? אמרו להם: אילו לדבר שאין העולם צורך לו היו עובדיו, הרי הוא מבטלה. הרי הן עובדיו לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות, ואבד עולם מפני השוטים? אלא עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שקלקלו עתידיו ליתן את הדין.

דבר אחר: הרי שגזל סאה של חטים [והלך] וזרעה בקרקע — דין הוא שלא תצמח, אלא עולם כמנהגו נוהג והולך, ושוטים שקלקלו עתידיו ליתן את הדין.

דבר אחר: הרי שבא על אשת חבירו — דין הוא שלא תתעבר, אלא עולם כמנהגו נוהג והולך, ושוטים שקלקלו עתידיו ליתן את הדין....

שאל פלוספוס אחד את רבן גמליאל: כתוב בתורתכם "כי ה' אלהיך אש אכלה הוא אל קנא", מפני מה מתקנא בעובדיה ואין מתקנא בה?

אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשור ודם שהיה לו בן אחד, ואותו הבן הנה מגדל לו את הכלב והעלה לו שם על שם אביו, וכשהוא נשבע אומר: "בחי פלב אבא", כשישמע המלך, על מי הוא כועס, על הבן הוא כועס או על הכלב הוא כועס? הוי אומר: על הבן הוא כועס.

אמר לו: כלב אתה קורא אותה? והלא יש בה ממש! אמר לו: ומה ראית? אמר לו: פעם אחת נפלה דליקה בעירנו, ונשרפה כל העיר כולה, ואותו בית עבודה זרה לא נשרף!

אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשור ודם שסרח עליו מדינה, כשהוא עושה מלחמה, עם החיים הוא עושה או עם המתים הוא עושה? הוי

war, does he wage war against the living or does he wage war against the dead? You must say that he wages war against the living. God punishes the living worshippers and not the idol, which is not alive. The philosopher said to Rabban Gamliel: **You call the idol a dog; you call the idol dead. If it is so, let God remove it from the world.** Rabban Gamliel said to the philosopher: **Were people worshipping only objects for which the world has no need, He would eliminate it. But they worship the sun and the moon, the stars and the constellations, and the streams and the valleys. Should He destroy His world because of fools? And so the verse states: "Shall I utterly consume all things from off the face of the earth? says the Lord. Shall I consume man and beast? Shall I consume the fowls of the heavens and the fish of the sea, and the stumbling blocks of the wicked, and shall I cut off man from off the face of the earth? says the Lord" (Zephaniah 1:2-3). Should God remove objects of idol worship from the world due to the fact that the wicked stumble because of them? If so, He would have to destroy all of humanity as well, as do not idol worshippers also worship people? This is expressed in the continuation of the verse: "And shall I cut off man from off the face of the earth? says the Lord."**

C. Agrippas the general asked Rabban Gamliel: It is written in your Torah with regard to idol worship: "For the Lord your God is a devouring fire, a jealous God" (Deuteronomy 4:24). Doesn't jealousy arise only in the following cases: A wise man might be jealous of another wise man, and a mighty man might be jealous of another mighty man, and a rich man might be jealous of another rich man? If so, why is God jealous of objects of idol worship, which are not gods?

Rabban Gamliel said to Agrippas: **I will relate a parable to you. To what is this matter comparable? It can be compared to a person who married a second wife in addition to his first wife. If the second wife is more distinguished than the first wife, the first wife is not jealous of her, and she does not feel anger toward her husband. But if the second wife is less distinguished than the first wife, she is jealous of her.**

D. Zunin said to Rabbi Akiva: Both my heart and your heart know that there is no substance to idol worship. Nevertheless, don't we see people who go with broken limbs to worship idols and come back when they are whole? What is the reason for this?

Rabbi Akiva said to Zunin: **I will relate a parable to you. To what is this matter comparable? It can be compared to a trusted person who was in a certain city, and all the residents of his city would deposit items and money with him, even not in the presence of witnesses. And there was one man who did not trust him, who came and specifically deposited money with him in the presence of witnesses. On one occasion, that person forgot and deposited money with him not in the presence of witnesses. The trusted man's wife said to him: Come, let us deny that he deposited the money with us, as there are no witnesses. The**

אומר: עם החיים הוא עושה.

אמר לו: כלב אתה קורא אותה, מת אתה קורא אותה, אם כן יאבדנה מן העולם! אמר לו: אילו לדבר שאין העולם צריך לו היו עובדיו, הרי הוא מבטלה, הרי הן עובדיו לחמה וללכנה, לפוכבים ולמנלות, לאפיקים ולגאיות, יאבד עולמו מפני שוטים? וכן הוא אומר: "אסף אסף כל מעל פני האדמה נאם ה', אסף אדם ובהמה אסף עוף השמים ודגי הים והמכשלות את הרשעים [וגו']", וכי מפני שהרשעים נכשלים בהן יאבדו מן העולם? והלא לאדם הן עובדיו, "והכרתי את האדם מעל פני האדמה [וגו']".

שאל אגריפס שר צבא את רבן גמליאל: בתיב בתורתכם: "כי ה' אלוקיך אש אכלה הוא אל קנא", כלום מתקנא אלא חכם בכם, וגבור בגבור, ועשיר בעשיר?

אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לאדם שנשא אשה על אשתו, חשובה ממנה — אין מתקנאה בה, פחותה ממנה — מתקנאה בה.

אמר ליה זונין רבי עקיבא: לבי ולבך ידע דעבודה זרה לית בה מששא, והא קחזינו גברי דאזלי כי מתברי ואתו כי מצמד! מאי טעמא?

אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לאדם נאמן שהיה בעיר, וכך בני עירו היו מפקידין אצלו שלא בעדים, ויבא אדם אחד והפקיד לו בעדים. פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים, אמרה לו אשתו: בוא ונכפרנו, אמר לה: וכי מפני ששטטה זה עשה שלא פהוגו אנו נאבד את אמונתינו? אף כה יסורין, בשעה שמשגריין אותן על האדם, משביעין אותן: שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני. כיון שהגיע

man said to her: **Should we lose our credibility** and act deceitfully just **because this fool acted improperly** and did not require the presence of witnesses? **So too**, with regard to different forms of **suffering, at the time when they are sent to afflict the person, an oath is administered to them** as follows: Take an oath **that you shall not go** and afflict the person **except on such and such a day. And you shall not leave him except on such and such a day, at such and such an hour, by means of so-and-so**, a specific doctor, **and by means of such and such a medicine. When the time came** for the suffering **to leave him, this sick man went to a temple of idol worship. The forms of suffering said: By right we should not leave him. But then they say: Should we lose the fulfillment of our oath just because this fool is acting improperly?**

7. Sanhedrin 63b:19-64a:9

§ Rav Yehuda says that Rav says: **The Jewish people knew that idol worship is of no substance**; they did not actually believe in it. **And they worshipped idols only** in order **to permit themselves** to engage in **forbidden sexual relations in public**, since most rituals of idol worship would include public displays of forbidden sexual intercourse. **Rav Mesharshiyya raises an objection** to this statement from the following verse: **“Like the memory of their sons are their altars**, and their Asherim are by the leafy trees, upon the high hills” (Jeremiah 17:2). **And Rabbi Elazar says** that this means that the Jewish people would recall their idol worship **like a person who misses his child**. This interpretation indicates that they were truly attached to idol worship. The Gemara answers: This was the case **after** the Jewish people **became attached to** idol worship, at which point they began to actually believe in it. At first, they were drawn to idol worship only due to their lust. The Gemara suggests: **Come** and **hear** a proof that the Jewish people engaged in idol worship for its own sake and not for the sake of engaging in forbidden sexual relations: In interpretation of the verse: **“And I shall cast your carcasses upon the carcasses of your idols”** (Leviticus 26:30), the Sages say that **Elijah the Righteous**, the prophet, **would search for those who were swollen with hunger in Jerusalem. He once found a child who was swollen with hunger and lying in the garbage. Elijah said to the child: From which family are you?** The child **said to him: I am from such and such family. Elijah said to him: Isn’t there anyone left from that family?** The child **said to him: No** one is left **besides me. Elijah said to him: If I teach you something through which you will live, will you learn it?** The child **said to him: Yes. Elijah said to him: Say every day “Listen Israel, the Lord is our God; the Lord is One”** (Deuteronomy 6:4). The child **said to him: Hush**, so as not to mention the name of the Lord (see Amos 6:10). The child did not want to even hear the mention of the name of the Lord, **which his father and his mother did not teach him. Immediately**, the child **removed his god from his bosom** and began **hugging it and kissing it, until his stomach burst** from hunger, **and his god fell to the earth and he fell upon it, in fulfillment of that which is stated: “And I shall cast your carcasses upon the carcasses of your idols”** (Leviticus 26:30). This

זמנו לצאת, הלה זה לבית עבודה זרה, אמרו יסורין: דין הוא שלא נצא, וחזרין ואומרים: וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבושתנו?

סנהדרין ס"ג ב"י ט"ז ס"ד א"ט

אמר רב יהודה אמר רב: יודעין היו ישראל בעבודה זרה שאין בה ממש, ולא עבדו עבודה זרה אלא להתיר להם עריות בפרהסיא.

מתיב רב משרשיא: "כזכר בניהם מזבחותם וגו'", ואמר רבי אלעזר: כאדם שיש לו געגועין על בנו? בתר דאביקו ביה.

תא שמע: "ונתתי פגריכם על פגרי גלוייכם". אמר: אליהו הצדיק היה מחזיר על תפוחי רעב שבירושלים. פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה. אמר לו: מאיזה משפחה אתה? אמר לו: ממשפחה פלונית אני. אמר לו: כלום נשתתיר מאותה משפחה? אמר לו: לאו, חוץ ממני. אמר לו: אם אני מלמדך דבר שאותה חי בו, אותה למד? אמר לו: הן. אמר לו: אמור בכל יום "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". אמר לו: הן, שלא להזכיר בשם ה', שלא לימדו אביו ואמו. מיד הוציא יראתו מחיקו, ומחבקה ומנשקה, עד שנבקעה כריסו ונפלה יראתו לארץ, ונפל הוא עליה, לקיים מה שנאמר: "ונתתי את פגריכם על פגרי גלוייכם". בתר דאביקו ביה.

incident demonstrates that the Jewish people engaged in idol worship for its own sake. The Gemara answers: This also occurred **after** the Jewish people **became attached to** idol worship.

The Gemara suggests: **Come and hear** another proof, from the verse: **“And they cried in a loud voice to the Lord their God”** (Nehemiah 9:4). **What did they say** in that prayer? Rav Yehuda says, and some say it is Rav Yonatan who says: **Woe, woe [baya, baya], this evil inclination for idol worship is what destroyed the Temple, and burned the Sanctuary, and murdered the righteous ones, and caused the Jewish people to be exiled from their land. And it still dances among us, i.e., it still affects us. Didn’t You give it to us solely for the purpose of our receiving reward for overcoming it? We do not want it, nor do we not want its reward.** Evidently, the Jewish people were drawn to idol worship itself, and they did not worship idols only in order to engage in forbidden sexual relations. The Gemara answers: This also occurred **after** the Jewish people **became attached to** idol worship. The Gemara continues to relate the story of the prayer in the days of Nehemiah: The people **fasted for three days** and **prayed for mercy**. In response to their prayer **a note fell for them from the heavens in which was written: Truth**, indicating that God accepted their request. The Gemara makes a parenthetical observation. **Rabbi Hanina says: Conclude from it that the seal of the Holy One, Blessed be He, is truth. The form of a fiery lion cub came forth from the chamber of the Holy of Holies. Zechariah, the prophet, said to the Jewish people: This is the evil inclination for idol worship. When they caught hold of it one of its hairs fell out, and it let out a shriek of pain that was heard for four hundred parasangs [parsei]. They said: What should we do to kill it? Perhaps Heaven will have mercy upon it if we attempt to kill it, as it will certainly scream even more. The prophet said to them: Throw it into a container made of lead and cover it with lead, as lead absorbs sound. As it is written: “And he said: This is the evil one. And he cast it down into the midst of the measure, and he cast a stone of lead upon its opening”** (Zechariah 5:8). They followed this advice and were freed of the evil inclination for idol worship. When they saw that the evil inclination for idol worship was delivered into their hands as they requested, the Sages **said: Since it is an auspicious time, let us pray for mercy concerning the evil inclination for sin concerning sexual matters. They prayed for mercy, and it was also delivered into their hands.** The Sages **imprisoned it for three days.** At that time, people **searched for a one-day-old fresh egg for the sick but could not find one.** Since the inclination to reproduce was quashed, the chickens stopped laying eggs. **They said: What should we do? If we pray for half, i.e., that only half its power be annulled, nothing will be achieved, because Heaven does not grant half gifts, only whole gifts. What did they do? They gouged out its eyes, and this was effective in limiting it to the extent that a person is no longer aroused to commit incest with his close relatives.**

תא שמע: "ויזעקו בקול גדול אל ה' אלהיהם". מאי אמור? אמר רב יהודה, ואיתימא רב יונתן: בייא, בייא! היינו דאחרביה לביתא, וקליא להיכלא, וקטלינהו לצדיקי, ואגלינהו לישראל מארעיהו, ועדיין הוא מרקד בינו. כלום יהבתי לן אלא לקבולי ביה אגרא? לא איהו בעינו ולא אגריה בעינו!

בתר דאביקו ביה.

יתבו תלתא יומי בתעניתא, בעו רחמי. נפל להו פיתקא מרקיעא דההו פתיב בה: "אמת".

אמר רבי חנינא: שמע מינה, חותמו של הקדוש ברוך הוא 'אמת'. נפק בגורא דנורא מבית קדשי הקדשים. אמר להו נביא לישראל: היינו יצרא דעבודה זרה. בהדי דקתפסי ליה, אישתמיט ביניתא מיניה, ואזל קליה בארבע מאה פרסי. אמרו: היכי ניעבד? דילמא משמיא מרחמי עליה. אמר להו נביא: שדיוה בדודא דאברא, וכסיוה באברא, דשניי קליה. דכתב: "ויאמר זאת הרשעה וישלך אותה אל תוף האיפה וישלך את האבן העופרת אל פיה".

אמרי: הואיל ועת רצון הוא, ניבעי רחמי איצרא דעבירה. בעו רחמי, אימסר בידיהו.

תבשוה תלתא יומי. בעו ביעתא בת יומא לחולה, ולא אשפחו. אמרו: היכי נעביד? ניבעי פלגא? פלגא מרקיעא לא יהבי.

פחלינהו לעיניה. אהני ביה דלא מיגרי איניש בקריבתיה.